

terminfo

TSK:n kevätkokous	1
TEPA suorakäytössä	1
Uusia jäseniä	4
Uutuudet luettelona	4
Maailman termipankkeja	5
TERMDOK — svenska erfarenheter av termbanksarbete	7
Termbanktjänester i Norge	9
Kort presentasjon av Norsk termbank ved Universitetet i Bergen	10
Esimerkki yrityksen termipankista: Telenokian termipankki	11
Onko projekti hanke?	12
Sähkön matka hehkulamppuun	14
Terminologin päivyri	20
Julkaisuja tukkualennuksella	21
Sammandrag	23

terminfo

1

1987

1987—04—10

8. vsk.

Julkaisija Tekniikan Sanastokeskus ry

Toimittanut Anja Malm

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Tilaushinta 50 mk vuonna 1986.

ISSN 0 385-7517

Lehden aineisto on vapaasti käytettävissä, kun lähde mainitaan.

Tekniikan Sanastokeskus ry (TSK) Centralen för Teknisk Terminologi rf

TSKn ensisijaisena tehtävänä on saada aikaan suomen- ja ruotsinkielisiä tekniikan alojen sanastoja.

TSK on perustettu 1974, ja sen jäseninä on teollisuus- ja liikelaitoksia, käännöstoimistoja ja aatteellisia yhdistyksiä.

TSK toimii yhteistyössä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kanssa.

TSKn sanastotyön päämuotoja ovat osallistuminen sanastoryhmien työskentelyyn, sanastoluettelot, termipankki ja termipalvelu.

TSK julkaisee erikoisalojen sanastoja ja sanaluetteloita. Nämä tallennetaan myös suorakäyttöiseen termipankkiin TEPAan.

TSKn kirjastossa on tekniikan ja lähialojen sanastoja, käsikirjoituksia, yritysten ja laitosten sanastoja sekä koti- ja ulkomaisia sanastostandardeja.

Toimisto ja kirjasto:

Liisankatu 16 D, 00170 Helsinki, puh. (90) 669 529

Avoimna klo 8.00—16.15 (kesäisin 8.00—15.15)

Termipalvelu klo 9.00—11.00 puh. (90) 179 161

Jäsenten termipalvelu ja maksullinen termipalvelu klo 10.00—14.00 puh. (90) 637 033

TSK:n kevätkokous

Tekniikan Sanastokeskus ry:n vuosikokous pidetään tiistaina 28. huhtikuuta klo 14.00. Kokouspaikkana on Martta-hotelli, Uudenmaankatu 24. Kokoukseen ovat kaikki kiinnostuneet tervetulleita, äänioikeus on jäsenyhteisöjen valtuuttamilla edustajilla.

Kokouksessa käsitellään vuoden 1986 toimintakertomus ja tilinpäätös, vuoden 1988 alustava toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä vuoden 1988 jäsenmaksut.

TEPA suorakäytössä

Tekniikan Sanastokeskuksen termipankki TEPA on nyt kaikkien halukkaiden käytettävissä. Termipankin suorakäyttöön pääsee, kun omistaa tietokonepäänteen tai mikrotietokoneen, modeemin sekä tietoliikenneohjelman ja tekee käyttäjäsopimuksen TSK:n kanssa. Termipankin käyttö ei vaadi suuria esitietoja eikä aikaavieppää opiskelua.

Termipankki on terminologinen tietokanta, joka sisältää suuren määrän terminologista tietoa — termejä, määritelmiä, erikielisiä vastineita — järjestelmällisellä tavalla tietokoneeseen tallennettuna.

Tekniikan Sanastokeskuksen termipankki on sijoitettu Teknillisen korkeakoulun tietokoneeseen. Hausa käytetään helppoa CCL-kieltä ja monipuolista TRIP-ohjelmaa. TSK:n ja korkeakoulun välisen sopimuksen mukaan korkeakoulu varaa tietokoneeresursseja termipankin säilyttämistä, ylläpitoa ja päivittäistä suorakäyt-

töä varten. Sanastokeskus vastaa termipankkiin sijoitettavan tietoaineiston toimittamisesta ja huoltamisesta.

Mitä TEPA sisältää?

TEPAssa on noin 20 000 termitietuetta mm. seuraavilta aloilta: hitsaus, palontorjunta, vaatetus, työsuojelu, valimo, tie ja liikenne, kiinteistöhuolto, metsä- ja puukauppa, rikosilmoitus.

Kukin termitietue sisältää termin ja sen vastineita muilla kielillä. Lisäksi mukana voi olla määritelmä ja

sitä täydentävä selitys, termin synonyymejä, hylättäviä termivaihtoehtoja, lyhenteitä, lähdetietoja jne. Seuraavassa on kaksi esimerkkiä termietueesta; ensimmäinen sisältää vain suomenkielisen termin ja sen vastineita eri kielillä, toinen sisältää näiden lisäksi myös määritelmät neljällä pohjoismaisella kielellä.

TIETOKANTA: TEPA2 TIETUE:
4060

Lähde: TSKmini Ensiömassasta uusiopaperiin

Fi keräyspaperi, ei: keruupaperi

Sv returpaper n

En recycled paper

De Altpapier n

Fr vieux papiers n pl

TIETOKANTA: TEPA1 TIETUE:
674

Lähde: TSK7 Työsuojelusanasto

Fi työympäristö

Sv arbetsmiljö

No arbeidsmiljø

Da arbejdsmiljø

En working environment, work environment

De Arbeitsumgebung f, Arbeitsumwelt f

Fr environnement m de travail, milieu m de travail, ambiance f de travail

Biologisten, lääketieteellisten, fysiologisten, psykologisten, sosiaalisten ja teknisten tekijöiden kokonaisuus, joka työtilanteessa tai työpisteen lähiympäristössä vaikuttaa ihmiseen.

Ruotsissa palkka- ja vastaavia sovimuskysymyksiä ei lasketa mukaan työympäristöön.

defsv Sammanfattande beteckning för de biologiska, medicinska, fysiologiska, psykologiska, sociala och tekniska faktorer som i arbetssituationen eller i arbetsplatsens näraste omgivning påverkar individen.

Praxis i Sverige är att inte inräkna löne- och liknande avtalsfrågor.

defno Sammenfatning av de biologiske, medisinske, fysiologiske, psykologiske, sociale og tekniske faktorer som i arbeidssituasjonen eller i arbeidsplassens nærmeste omgivelser påvirker individet.

defda Sammenfatning af de biologiske, medicinske, fysiske, psykologiske, sociale og tekniske faktorer, der i arbejdsituationen eller i arbejdspladsens nærmeste omgivelser påvirker individet.

Mitä TEPAsta voi hakea?

Koska jokainen tieto sijaitsee omassa kentässään, kaikkia tietoja voi hakea joko yksinään tai mielivaltaisina yhdistelminä. Termipankista saa vastauksen esimerkiksi seuraavanlaisiin kysymyksiin:

— onko termipankissa tätä termiä vastaava määritelmä ja millainen se on?

— mitkä ovat suomenkielisen (tai ruotsin-, englannin-, venäjän-, saksan- tai ranskankielisen) termin vastineet muilla kielillä?

— missä julkaisussa termiä on käsitelty?

- onko olemassa määritelmä tai selitys, joka sisältää sanat x, y ja z, ja mikä siinä tapauksessa on termi?
- onko pankissa termiä, joka sisältää kirjainjonon xyz?
- onko pankissa määritelmä, joka sisältää sanat x ja y mutta ei sanaa z?

Sanakirjaan verrattuna termipankki antaa monipuolisempia vastauksia, ja hakija voi olla ”tyhmempi” — hänen ei esimerkiksi tarvitse tietää termien tarkkaa muotoa. Haun tulosten arvioinnissa sen sijaan vaaditaan pankin käyttäjältä harkintakykyä. TEPA:n lähdeaineisto ei ole homogeenista: eri lähteet on laadittu eri tarkoituksiin ja erilaisia periaatteita noudattaen. Emme ole lähelläkään ihannetilannetta, jossa käsitteet olisi määritelty useammalla kielellä kunkin kielen omaa käsitejärjestelmää noudattaen.

TEPA:n tietokannat

Tiedonlähteen perusteella termipankin aineisto on jaettu eri tietokantoihin. Tällä pyritään siihen, että tiedon tarvitsija tietää suurinpiirtein, mitä tarkoitusta varten ja millaisia periaatteita noudattaen tieto on alunperin laadittu.

TEPA1 perustuu terminologisiin periaattein laadittuihin sanastoihin. Työn ovat tehneet erikoisalan asiantuntijat yhdessä Sanastokeskuksen edustajien kanssa. Sanastoryhmä on analysoinut erikoisalan käsitteet, laatinut käsitejärjestelmät ja kartoittanut alalla käytetyt termit. Tältä pohjalta on laadittu käsitteiden määritel-

mät sekä valittu suomenkieliset termit ja niiden vieraskieliset vastineet.

TEPA2 sisältää asiantuntijoiden laatimia sanaluetteloita tai selittäviä sanastoja. Sanaluetteloista puuttuvat käsitteiden määritelmät, niissä on vain termi ja sen vieraskielisiä vastineita. Selittävät sanastot ovat intuitiivisesti laadittuja, eivätkä perustu käsitejärjestelmiin.

VNIKI on 1600 termitietueen näyte-erä neuvostoliittolaisesta ASITO-termipankista. Tämä pankki sisältää kaiken kaikkiaan 70 000 tietuetta, jotka on koottu valtakunnallisista GOST-standardeista. ASITOA ylläpitää Neuvostoliiton standardisoinnin tietopalvelulaitos VNIKI. Alkuperäinen ASITO käyttää sekä kyrillistä että latinalaista aakkosta, mutta Suomeen siirrettäessä kyrilliset kirjaimet on translitteroitu kansainvälisen standardin ISO R 9:n mukaan. Esimerkki VNIKI-tietokannasta:

TIETOKANTA: VNIKI TIETUE
1258

Lähde: GOST 19088-79

ru RASSLAIVANIE BUMAGI
(KARTONA); EI: VOZDUSH-
NYJ KARMAN V KARTONE
en DELAMINATION
de SCHICHTSPALTUNG DES
PAPIERS, DES KARTONS
fr DELAMINATION DU PA-
PIER, DU CARTON

Osassa VNIKIn tietueista on mukana myös käsitteiden määritelmät. Sanastokeskuksen tavoitteena on saada ASITOn koko aineisto TEPAan.

TEPA3 ja TEPA4 ovat suunnitella täydentämään nykyisiä tietokantoja. TEPA3 olisi uudistermien, varsinkin uusien ja nopeasti kehittyvien alojen termistöä, joka on vielä muuttuvaa ja suurelta osin vakiintumatonta. Tällaisten uudistermien seuraaminen on tärkeä osa Sanastokeskuksen työtä, ja termipankin välityksellä uusin tieto pääsisi nopeasti esimerkiksi kääntäjien käyttöön. TEPA4 on varattu viimeistelemättömille sanastoille. Nämä tietokannat voisivat palvella kääntäjiä muutenkin, sillä juuri näihin ottaisimme mielellämme kääntäjien omia sanastoja.

Kuka pääsee käyttämään TEPAa?

Termipankin käyttäjäksi pääsee jokainen, joka tekee käyttäjäsopimuksen Tekniikan Sanastokeskuksen kanssa. Liittymismaksua ei ole, mut-

ta termipankin käytöstä laskutetaan. Sopimusenteon yhteydessä asiakas saa oman käyttäjätunnuksen ja salasanan.

Päästäkseen yhteyteen tietokoneen kanssa termipankin käyttäjä tarvitsee päätteen, joka voi olla tekstinkäsittelylaite, tietokonepääte tai mikrotietokone, puhelimen ja modeemin sekä linjaliikenneohjelman. Millaisia näitten laitteiden tulee olla, selviää lyhyestä TEPA:n käyttöohjeesta, jonka tuleva käyttäjä saa Sanastokeskuksesta.

Laajempi TEPA-opas auttaa perusteellisemmin termipankin käytössä, ja lisäoppia saa myös Sanastokeskuksen termipankkikursseilla. Järjestämme mielellämme termipankin esittelyjä sopimuksen mukaan. Kaikissa termipankkia koskevissa asioissa voi ottaa yhteyden TSK:een dipl.ins. Eila Heliniin, puhelin (90) 669 529.

Uusia jäseniä

Tekniikan Sanastokeskus ry:n hallitus on hyväksynyt yhdistykseen seuraavat uudet jäsenet:

Fexima Oy
Helsingin kaupunki
Käännöstoimisto Christel Nyman
Käännöstoimisto Scimed
Neste Oy
Otasuomennus
Outokumpu Oy
Suomen Metalliteollisuuden Keskusliitto
Sähköliikkeiden Oy.

Uutuudet luettelona

Tekniikan Sanastokeskuksen kirjastoon hankituista uutuuksista on koottu luettelo, joka sisältää bibliografiset tiedot noin 70 teoksesta. Mukana on tekniikan ja lähialojen sanastoja, sanakirjoja ja käsikirjoja, yleisanakirjoja sekä terminologiaa käsitteleviä teoksia.

Tekniikan Sanastokeskus ry:n jäsenet saavat uutuuksiluettelon jäsenpostina; muut voivat tilata sitä TSK:sta 15 mk hintaan, puh. (90) 669 529.

Maailman termipankkeja

Termipankkien käyttö yleistyy ymmärrettävistä syistä jatkuvasti. Eri puolilla maailmaa on paljon yliopistoja, yrityksiä ja terminologiaa tai kielenhuoltoa varten perustettuja laitoksia, joilla on käytössään tai valmisteilla termipankki. Termipankit eroavat toisistaan mm. sen suhteen, minkä alan sanastoja niihin on tallennettu, mitä kieliä ne käyttävät tai kuinka paljon erilaisia tietoja niiden termitietuet sisältävät. Seuraavassa yleisluontoinen kuvaus muutamasta termipankista — monipuolisempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa löytyy esim. tämän artikkelin lähteinä käytetyistä julkaisuista.

EURODICAUTOM on Euroopan yhteisön termipankki ja korvaamaton kääntämisen ja sanastotyön apuväline järjestölle, joka työskentelee seitsemällä virallisella kielellä (v. 1985) ja mitä erilaisimmilla aloilla. Yhteisön päätöksillä on lain voima kaikissa jäsenvaltioissa, joten viralliset asiakirjat on toimitettava yhtenäisesti kaikilla seitsemällä kielellä, so. englanniksi, hollanniksi, italiaksi, kreikaksi, ranskaksi, saksaksi ja tanskaksi. Periaatteessa EURODICAUTOMissa ei ole lähde- tai kohdekieliä, vaan kaikki kielet katsotaan samanarvoisiksi ja käyttäjä voi valita itse kielen, jolla hän käyttää termipankkia. EURODICAUTOM sisältää termejä kaikilta yhteisön toimialoilta, mm. hallinnon, talouden, kulttuurin, tieteen ja tekniikan aloilta.

EURODICAUTOMissa on tiettyjä tiedonhakua tehostavia erityispiirteitä. Ohjelma esimerkiksi esittää termitietuet erilaisten parametrien mukaisessa ”täsmällisyysjärjestyksessä”.

Esimerkiksi jos etsittävä termi on sanaliitto, ohjelma hakee ensisijaisesti ne tietuet, joissa sanaliitto esiintyy kokonaisuudessaan, ja vasta sen jälkeen ne, joissa esiintyy vain osa tai osia sanaliitosta; jos sanaliittoa kokonaisuudessaan ei löydy termipankista, tällaiset ”epätäydellisemmätkin” vastaukset auttavat paremmin eteenpäin kuin vastauksen täydellinen puuttuminen. Toisena tiedonhaku tehostavana tekijänä mainittakoon mahdollisuus spesifoida ala, johon etsittävä termi kuuluu, jolloin hausta jäävät pois hyödyttömät polyseemiset ja homonyymiset termit.

Montrealissa toimiva **Ranskan kielien toimisto (Office de la langue française, O.L.F.)** on Quebecin kielenhuollon keskuselin, jonka tehtävänä on johtaa maakunnan kielipolitiikkaa, valvoa, että ranskasta tulisi mahdollisimman nopeasti viestinnän kieli sekä hallinnossa että liike-elämässä, ja standardisoida ja levittää hyväksymiään termejä ja ilmauksia.

O.L.F.:n sisällä on kaksi elintä, jotka pääasiallisesti huolehtivat ranskankielisten sanastojen saattamisesta quebeciläisten käyttäjien ulottuville ja edistävät siten ranskan kielen käyttöä: erikoisalojen sanastokeskus (la Direction de la terminologie) ja termipankki (**la Banque de terminologie du Québec, B.T.Q.**).

B.T.Q. on kaksikielinen (ranska — englanti) ja se sisältää mm. tieteen, tekniikan, hallinnon, oikeuden ja liike-elämän termejä. B.T.Q.:ssa on kuusi tiedostoa, joista tärkeimmät ovat kaksi termitiedostoa sekä jatkuvasti päivitettävä ranskankielisen terminologisen kirjallisuuden tiedosto (n. 35 000 tietuetta). Toinen termitiedostoista (le fichier de diffusion) koostuu tietueista, joiden sisältö on peräisin mm. AFNORin (Association française de normalisation), IEC:n (International Electrotechnical Commission) ja O.L.F.:n sanastostandardeista tai muista korkeatasoisiksi katsotuista lähteistä. Tässä tiedostossa on n. 250 000 termitietuetta. Toinen termitiedosto, le fichier de travail, sisältää n. 650 000 tietuetta, jotka vaativat tarkistusta, ennen kuin ne kelpuutetaan ensinmainittuun tiedostoon. Muut tiedostot sisältävät termitiedostojen käyttöä varten välttämättömää lisätietoa (tesaurustiedosto, bibliografinen tiedosto lähteistä sekä tiedosto järjestöistä, kirjoittajista, kirjastoista ja yrityksistä).

B.T.Q.:ta käytetään O.L.F.:ssä sanastotyöhön, tutkimukseen ja terminuevontaan. Joillakin yrityksillä, ministeriöillä ja käännöstoimistoilla on myös oikeus B.T.Q.:n suoraan käyttöön.

LEXIS on Saksan liittotasavallan Bundessprachenamtin termipankki, joka on suunniteltu palvelemaan kääntäjiä, tulkkeja, kieltenopettajia sekä hallinnon ja tekniikan asiantuntijoita erityisesti hallinnon ja tekniikan termiongelmassa. LEXIS käyttää kahta toisistaan riippumatonta muis-tia — sanamuistia ja apumuistia. Jos käyttäjä haluaa sanamuistissa olevasta termistä lisätietoja, esim. synonyymien tai kontekstin, hänen on mentävä apumuistin puolelle. Termipankin kohdekielenä on aina saksa ja lähdekielenä joko englanti, ranska, venäjä, italia, hollanti tai portugali.

NORMATERM on Ranskan standardisoi-misyhdistyksen AFNORin vuonna 1973 perustama termipankki, joka sisältää mm. ranskalaiset tieteen ja tekniikan alojen termistandardit sekä ISO:n ja IEC:n monikielisten termistandardien ranskan- ja englanninkielisen aineiston. NORMATERMin tietueet sisältävät 18 kenttää, joista 11 koskee käsitettä itseään ja 7 käsitteen lähdeettä. NORMATERMin kielet ovat ranska ja englanti.

TEAM (Terminologie-, Erfassungs- und Auswertungs-Methode) on Siemens AG:n termipankki, jonka päämääränä on saattaa yksi- ja monikielisiä tekniikan alojen korkeatasoisia sanastoja mm. kääntäjien, insinöörin ja opettajien käyttöön. TEAM sisältää n. kaksi miljoonaa termitietuetta erityisesti sähkön, elektroniikan, tietoliikenteen, kemian ja talouden aloilta. Lähdekielenä TEAMissa käytetään joko saksa tai englantia ja lisäksi vastineita löytyy espanjaksi, ranskaksi, italiaksi, hol-

lanniksi, portugalski, venäjäksi ja arabiaksi.

Länsisaksalaisen **Ruhrgas AG:n** vieraiden kielten osastolla tehdään sanastotyötä, jonka avulla pyritään helpottamaan kääntäjien ja tulkkien työtä, yhdenmukaistamaan yhtiön sisällä käytettävää sanastoa ja tarjoamaan sanastoja myös muulle alan teollisuudelle. Tärkeän osan yhtiön sanastotyöstä muodostaa termipankin ylläpito. Päämääränä on saada termipankkiin kaikkien U.I.T.A.:n (Union of International Technical Associations) jäsenten sanastot. Termipankki käyttää EURODICAUTOMin ohjelmistoa muunnettuna käyttökelpoiseksi IBM:n koneelle. Yhtiön termipankki on vapaasti mm. Euroopan yhteisön käytössä. Ruhr-

gas on halukas yhteistyöhön kaikkien sanastotyötä tekevien kanssa ja on valmis antamaan sanastonsa veloituksetta ulkopuolisten järjestöjen käyttöön!

lähteet:

Hvalkof, Sonja. Etude comparative des données terminologiques des banques de terminologie DAN-TERM, B.T.Q., EURODICAUTOM, NORMATERM, O.F.L. et SIEMENS. København, 1985.

TermNet Directory: Provisional Edition. Infoterm, 1985.

TermNet News 15 — 1986.

*Koostanut
Pia Kuusela-Opas*

TERMDOK — svenska erfarenheter av termbanksarbete

Datoranvändningen på TNC har stegvis ökat, grovt beskrivet i följande steg:

1. framställning av ordlistor (1a halvan av 70-talet)
2. uppbyggnad av intern termbank (2a halvan av 70-talet)
3. uppbyggnad av allmänt tillgänglig termbank (1a halvan av 80-talet).

Med namnet TERMDOK avsågs från början alla de åtgärder som bidrar till att rationalisera TNCs arbete med insamling, bearbetning, lagring och spridning av terminologi.

Mot slutet av 70-talet började vi framställa våra ordlistor med datorstött fotosättning. Detta gav som biprodukt maskinlagrade termposter,

det första fröet till en termbank.

Kort därefter föddes också idén om att TNC skulle bygga upp en allmänt tillgänglig termbank, som skulle innehålla termposter ur TNCs ordlistor. År 1973 inregistrerades TERMDOK som varumärke på det som skulle bli termbanken.

År 1979, just när beslutet tagits

om att TERMDOK skulle göras allmänt tillgänglig, kom ett erbjudande från Delegationen för teknisk och vetenskaplig informationsförsörjning (DFI) om att låta TNC vara med i försöksanvändningen av ett nytt svenskt informationssökningsprogram med namnet 3RIP, tillämpat i stordatormiljö. I den vevan beslutade TNC att utöka antalet termposter i termbanken med termposter ur svensk standard. Dessa var uppställda och redigerade på samma sätt som TNCs, till följd av ett mångårigt och nära samarbete, och deras status var i stort sett densamma som TNCs.

När TERMDOK blev den första — och hittills enda — allmänt tillgängliga termbanken i Sverige innehöll den ca 20 000 termposter, med definitioner och utländska motsvarigheter. Under försöksperioden fick vi också agera databasvärd; vi skötte marknadsföringen, höll kurser i direktsökning och skrev handböcker m.m. Slutsatsen blev såsmåningom att arbetet som databasvärd bättre kunde skötas av en utanför TNC stående professionell organisation. Tre producenter av referensdatabaser, som också använde sig av 3RIP, gjorde liknande erfarenheter och tillsammans med dessa bildade TNC en databasvärdorganisation, TESS, som startade i oktober 1983.

Denna stordatorlösning har tekniskt sett fungerat bra men betingat en alltför hög kostnad för att vara försvarbar för TNC. Externa användare har inte heller utnyttjat termbanken i tillräcklig omfattning. Möjligheten till direktåtkomst kommer därför troligen att försvinna under 1987.

TERMDOKs framtid

Hur ser då TERMDOKs framtid ut? Ja, vi tänker oss den ungefär så här:

TERMDOK kommer att leva kvar men i en annan form. Vi tänker lägga in hela materialet på en persondator inom huset. Våra planer är att där utöka och kvalitativt förbättra termbanken. Förutom att tillföra nya termposter kommer vi att redigera det befintliga materialet så att en bättre samordning mellan olika termposter åstadkoms, bl.a. kommer dublettdefinitioner och sämre varianter att rensas bort. Dessa, för termbankens kvalitet så nödvändiga moment, är mycket resurskrävande och resurser har hittills saknats.

Tidigare TERMDOK-användare får alltså känna av en förändring eftersom de i fortsättningen måste vända sig direkt till TNC. För att någon mån kompensera dem för denna "omväg", har vi planer på att ta fram alfabetiska register, både svenska och utländska. Vi kan också tänka oss att göra en fullständig utmatning av innehållet, åtminstone TNCs del, till ett begränsat antal särskilt intresserade. Under 1987 kommer vi dessutom att ge ut en ordlista som innehåller de viktigaste begreppen i TERMDOK men med definitioner i en något bearbetad form.

På sikt räknar vi med att återskapa den allmänna tillgängligheten genom att lägga upp hela termbanken på optisk skiva. Vi har därför börjat intressera oss för den utvecklingen.

Excerptbank

För att TERMDOK skall kunna bli ett allsidigt hjälpmedel behövs även annan terminologi än den som TNC

och standardiseringsorganen utarbetar.

Därför intresserar vi oss för den terminologi som finns i facktidsskrifter, handböcker, promemorior, forskningsrapporter m.m. Detta är ju ofta dels nya termer, dels termer som brukas av många och som ligger utanför de ämnesområden som TNC har koncentrerat sina ansträngningar till. Delvis är det fråga om en vildvuxen flora av termer, bl.a. många invandrade termer som övertagits helt oförändrade. Vi har på försök byggt upp en excerptbank i liten skala innehållande sådana termer. Även med detta begränsade omfång har den visat sig vara användbar.

En fullt utbyggt excerptbank tror vi kommer att vara ett effektivt hjälpmedel i det framtida terminologiarbetet. Den kan ge oss värdefullt underlagsmaterial i ett ordlistearbete. Man kan tänka sig att termerna "vandrar" från excerptbanken till den bearbetade termbanken.

Vi tror också att excerptbanken kan vara av intresse för utomstående, t.ex. i ett företagsinternt terminologiarbete. Man kan vilja veta vad

andra använt för termer i ett visst sammanhang. Man vill kontrollera och se om de överensstämmer med ens egen användning, osv. Vi kan tänka oss att på begäran ta fram listor på sådana ord.

Bibliografisk databas

En tredje databas behövs i terminologiarbetet och det är en bibliografisk databas, med referenser till svenska och internationella ordlistor inom teknik och naturvetenskap. En nödvändig förutsättning för ett effektivt utnyttjande av alla dessa tre databaser inom TERMDOK är ett gemensamt klassifikationssystem. TNC har bedömt att SAB-systemet, de svenska folkbibliotekens system, bäst motsvarar de krav TNC har på ett klassifikationssystem.

Med dessa tre databaser fullt utbyggda kan vi med större rätt än i dag göra anspråk på att vara det centrala organet för terminologi i Sverige.

*Anna-Lena Bucher
och Kjell Westerberg*

Termbanktjenester i Norge

Rådet for teknisk terminologi (RTT) tok i slutten av 1970-årene kontakt med Nordisk institutt ved Universitetet i Bergen, der Kolbjørn Heggstad en tid hadde interessert seg for datamaskinelle metoder i leksikografi og terminologi. Resultatet av dette samarbeidet lever videre både ved RTT og ved Universitetet i Bergen i form

av ekspertise innenfor datamaskinstøttet leksikografi og terminologi.

Det ble en tid vurdert å opprette en felles stormaskinbasert termbank etter mønster av flere termbanker rundt omkring i verden. Denne tanken har man nå forlatt. Den teknologiske utviklingen har gjort andre former for datamaskinell spredning av terminologi mer interessante.

Ved Universitetet i Bergen er det samlet en del terminologi som resultat av noen prosjekter der Universitetet har gjennomgått fagspråklige, petroleumsrelaterte tekster. Dette materialet skal etter planen bli tilgjengelig for offentlig søkning via telefonlinje i løpet av første halvår 1987.

Ved RTT blir det gjennomført et systematisk terminologiarbeid innen en rekke fagområder. Alt det materialet som blir bearbeidet på denne måten, foreligger også i datamaskinleselig form. Tilsvarende arbeid skjer

Kort presentasjon av Norsk termbank ved Universitetet i Bergen

Norsk termbank (NT) er en oppdragsavdeling knyttet til Nordisk institutt ved Universitetet i Bergen. Ved NT og i det tilknyttede universitetsmiljøet er det ca. 15 ansatte som er knyttet til terminologiarbeid.

Termbanken har omfattende samlinger innen bl.a. boring, produksjon av olje, elektronikk, sterkstrøm, brytere, skruer, datautstyr og programvare.

Termbanken er knyttet til prosjekter for utvikling og oversettelse av driftshåndbøker, skilttekster, skjermtekster for datautstyr, lagerkataloger og tesaurus for oljevirksomheten.

Datamaskinelle metoder for søk i ordboksbase og konsekvenssjekk har en sentral plass. Blant annet blir terminologibaser med kraftige søkeverktøy stilt til disposisjon for opp-

ved Norsk språkråd når det gjelder edb-terminologi og visse andre fagfelter.

RTT planlegger å gjøre sitt terminologimateriale tilgjengelig i datamaskinell form via diskett eller andre lagringsmedia, slik at det kan utnyttes på den enkelte brukerens eget dataanlegg. Programvare for bruk på PC er under utvikling.

Henvendelser: Rådet for teknisk terminologi,
Riddervolds gate 3,
N-0258 Oslo 2
Tel.: +47-2-559420

dragsgiverne. Det samme databaseverktøyet blir i løpet av 1. halvår 1987 gjort allment tilgjengelig over oppringt linje. Dette innebærer at brukerne som har datamaskin (f.eks. mikromaskin, PC) og modem kan knytte seg til basen over telefonlinje.

Arbeidet med konsekvenssjekk og oversettelse av skilttekster har medført utvikling av programmer for datastøttet oversettelse. Det planlegges prosjektarbeid innen maskinoversettelse, bl.a. mellom de norske skriftspråkene. Erfaringene fra databaseteknologi og tesauruskonstruksjon vil bli videreført i arbeid med semantiske nettverk og kunnskapsbaserte systemer.

Det dataleselige terminologimaterialet fra de petroleumsrelaterte prosjektene omfatter for tiden ca. 25 000

termposter med norske og engelske synonymer. Det vil si ca. 30 000 termer på hvert av språkene. I tillegg disponerer NT annet materiale i databaseformat, bl.a. Norsk Standard, Norsk dataordbok og Norsk teknisk fagordbok.

Rapporter fra prosjektarbeidet publiseres i Termbankens skriftserie, *Norske språkdata*, og i *Nordisk*

tidsskrift for fagspråk og terminologi.

Kontaktpersoner: Arne S. Svindland,
daglig leder
Ivar Utne,
for edb-spørsmål

Telefon: 47-5-21 29 70

Adresse: Strømgaten 53, N-5000
BERGEN, Norge

Esimerkki yrityksen termipankista: Telenokian termipankki

Telenokia Oy:n termipankki on perustettu palvelemaan yrityksen dokumenttien käsikirjoituksia laativia suunnittelijoita ja toimittajia, kääntäjiä, asiakkaita sekä muita lukijoita.

Teletekniikka on nopeasti kehittyvä ja laajaa dokumentaatiota vaativa ala. Sen vuoksi oma termipankki on koettu yksittäisiä sanakirjoja luotettavammaksi ja hyödyllisemmäksi tiedonlähteeksi. Luotettavuuden ja ajan tasalla olon takaamiseksi termipankkia päivitetään jatkuvasti ja vanhentunutta aineistoa poistetaan käytöstä.

Yhtiön sisäinen sanastotyö on aloitettu 1970-luvun lopulla ja sanastotyön tulokset on tallennettu sisäiseen termipankkiin vuodesta 1983. Termipankki ei ole avoin ulkopuolisille.

Sanastotyön tavoitteena on selvittää yrityksen toimialan kattavien erikoiskielten käsitteistöä, yhtenäistää ja vakiinnuttaa termien käyttöä, ha-

kea suomenkielisille termeille erikieliset vastineet sekä seurata alan kansallista ja kansainvälistä kehitystä.

Termipankki sisältää noin 5000 tietoliikennetekniikan käsitettä ja siihen liittyen mm. tietojenkäsittely-, tuotanto-, asennus-, sähkötekniikka-, laatu- ja dokumentaatiokäsitteistöä. Käsitteistä on tallennettu termi ja vieraskieliset vastineet, yhteensä 20 000 — 25 000 erikielistä termiä, sekä lyhenne, tunnus ja käsitteen kuvaus (määritelmä, selitys tai konteksti). Pääkielet ovat suomi, englantia, venäjä, apukielet ranska, saksa ja ruotsi. Aineisto on luokiteltu tekniikan osa-alueen, keskeisyyden ja sanastotyön käsittelyvaiheen mukaan. Termipankkiohjelmisto on kehitetty Telenokiassa ja pankissa on käytössä sekä latinalainen että kyrillinen kirjaimisto.

Seija Suonuuti

Uusi sanasto tulossa Onko projekti hanke?

Viime kesänä professori *Terho Itkonen* kirjoitti totuuden sanoja termeillä konstailusta suosituilla Kielikolkkapalstallaan Helsingin Sanomissa. Esi-merkkinä hänellä oli projekti, runsaan kymmenen vuoden takainen taikasana, jolta sittemmin on kultaus kadonnut. Vastauksia Itkonen sai muistaakseni vain yhden. Siitä näki kuitenkin vanhan totuuden: samat sanat merkitsevät eri ihmisille eri asioita.

Onko projekti sitten yksinkertaisesti hanke niin kuin Itkonen kirjoittaa ja niin kuin monesti ennenkin on

kirjoitettu? Sitä kysymystä on monet vuodet pyöritellyt myös Projektitoimintayhdistyksen sanastotoimikunta.

Projekti, niin kuin monet uudet käsitteet, tuli meille aikoinaan Yhdysvalloista ja englanninkielisenä. Jossakin oli havaittu, että uusien hankkeiden toteuttaminen oli tehokkaampaa, jos ne annettiin tehtäväksi vartavasten perustetulle työryhmälle, joka sai toimia melko itsenäisesti. Uudesta työn järjestelytavasta käytettiin nimitystä *project management*. Englannin kielen *project* vastaa tässä aika hyvin suomen yleiskielen *han-*

Päätoimittaja Göran Karlsson

KOTIMAISTEN KIELTEN SANAKIRJA- MYÖS POHJOISMAISEEN KÄYTTÖÖN

Odotettu hakuteos aktiivisille kielenkäyttäjille valmis. Suurin Suomessa ilmestynyt kaksikielinen sanakirja.
Tehty vaativaan käyttöön. **ovh. 1380,- /sarja 460,- /osa.** **SKS**

10 31

ketta. Uutta ei siis ollut *project*, vaan tapa toteuttaa se, *project management*.

Kun työskentelytapa siirtyi uusiin ympäristöihin, alkuperäinen ajatusmalli unohtui. Uutuutena alettiinkin nähdä *project*, jota ei tietenkään enää tajuttu tavalliseksi yleiskielen sanaksi. Siihen liitettiin aivan uudenlaisia arvostuksia, ja niin oli syntynyt uusi käsite. Käsitettä kuvaavaksi termiksi lainattiin useimpiin kieliin englannin *project*, ja näin syntyi suomeenkin termi *projekti*.

Projektitoimintayhdistyksen sanastoryhmä oli vaikean tehtävän edessä ryhtyessään määrittelemään alansa perussanastoa. Ala on vielä nuori, termistö vakiintumatonta. Kaikkein pisimpään työtä kuitenkin teetti projektin käsitteen selvittäminen. Tulisiko sittenkin palata alkuperäiseen ajatusmalliin ja luopua koko projektitermistä?

Ajatus oli houkutteleva, mutta osoittautui pian epärealistiseksi. Sitä tarkoittavat ehdotukset tyrmättiin joka puolella, ja vastoin asiantuntijain kantaa ei termityössä voi edetä. Toisaalta kävi myös melko pian ilmeiseksi, että projektiksi kutsutuilla hankkeilla ei sinänsä ollut mitään luonteenomaisia yhteisiä piirteitä.

Niin päädyttiin vastaamaan otsikon kysymykseen myönteisesti: projektit ovat hankkeita. Projektitoiminnan ammattilaisten kielessä ne ovat kuitenkin aivan erityisiä hankkeita. Projektit ovat etukäteen rajattuja, ainutkertaisia hankkeita, joita varten on perustettu oma erillinen organisaatio. Kun tästä oli sovittu, oli itse asiassa aivan helppoa viedä sa-

nastotyötä eteenpäin. Käsitteiden suhteet asettuivat vähitellen paikalleen ja määritelmät selkeytyivät. Työ on nyt painatusta vaille valmis.

Projektisanastossa on 59 alan keskeisintä termiä määrittelemiseen ja vastineineen ruotsin, englannin ja saksan kielellä. Sanasto julkaistaan Suomen Standardisoimisliiton käsikirjana, ja se sisältyy myös tekniikan termipankkiin.

projekti

sv projekt n
en project
de Projekt n

varta vasten muodostetun organisaation määrätarkoitusta varten toteutettava ainutkertainen hanke, jonka laajuus- ja laatutavoitteet sekä aika- ja kustannuspanokset on ennalta määritetty

projektisuunnitelma

sv projektplan
en project plan
de

projektikohtainen toimintaohjelma, johon kuuluvat yksityiskohtaiset *tavoitteet* ja sitovat aikataulut sekä kuvaus *projektiorganisaatiosta*

projektin sisältö

sv projektomfattning
en project scope
de

projektissa suoritettavien tehtävien ja tapahtumien muodostama kokonaisuus

Heidi Suonuuti

Sähkön matka hehkulamppuun

Sähkölaitoksen osuus sähkön toimituksessa päättyy rakennuksen seinään talovarokkeisiin tai *sähköpääkeskukseen*. Pääkeskus on rakennuksessa sähkön tuloreitillä ensimmäinen ns. *jakokeskus*.

Pääkeskuksesta rakennuksen sähköverkko haarautuu *pääjohtoja* pitkin *nousukeskuksiin*, jotka voivat olla myös *monimittarikeskuksia*, ja niistä edelleen *nousujohtoja* pitkin *ryhmäkeskuksiin*. Täältä sähkö kulkee *ryhmäjohtoja* pitkin suoraan kulutuskojeisiin tai *ohjauskeskuksiin*.

Pientaloissa on usein vain yksi jakokeskus, joka on samalla sekä pää-, ryhmä- että ohjauskeskus.

Käyttötarkoituksen ja sijainnin mukaisen ryhmittelyn lisäksi jakokeskukset voidaan ryhmitellä mm. rakenteen tai käytön perusteella. Tähän ryhmittelyyn viittaavat esimerkiksi nimitykset *kennokeskus*, *kehikokeskus* ja *työmaakeskus*.

Jakokeskuksia ja niiden rakennetta koskevia vaatimuksia ja ohjeita on annettu sähköturvallisuusmääräyksissä (1) ja sähköalan standardeissa, joista myös suomen- ja ruotsinkieliset termit ovat poimittavissa. Muunkielisten vastineiden osoittaminen on usein huomattavasti vaikeampaa. Perinteiden tai olosuhteiden erilaisuuden vuoksi rakennuksen sähköverkko poikkeaa suomalaisesta usein niin paljon, että selviää vastineita ei edes ole olemassa.

Tämän minisanaston laati harjoitustyönään TSK:n Tekniikan termi-

nologia -kurssilla työryhmä, johon kuuluivat:

Kirsti Konttinen, Imatran Voima Oy

Olavi Koskinen, Sähkötarkastuskeskus

Sinikka Rajamäki, Sähkötarkastuskeskus

Mikael Reuter, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Kohderyhmäksi määriteltiin jakokeskusten valmistajat, suunnittelijat, rakennuttajat ja asentajat sekä tarkastusviranomaiset ja ne kymmenet asiakkaat, jotka ovat TSK:n termipalvelusta jakokeskustermejä tiedustelleet.

1.

kytkinlaitos

sv ställverk n, kopplingsutrustning
en switching station, switching substation, switchgear and controlgear assembly

de Verteilerwerk n, Schaltanlage f

rakennelma, jossa on sähkön tuottamisessa, siirrossa ja muuntamisessa tai muuttamisessa tarvittavia kytkin-, suoja-, ohjaus- tai valvontalaitteita

2.

jakokeskus

sv fördelningscentral

en low voltage switchgear, distribution board

de Verteiler m, Verteilungstafel m

enintään 1000 voltin *kytkinlaitos*

2:1

kenttä; ei: tila

sv fält n, fack stallverks
en section, switch bay, cell, cubicle
de Feld s

jakokeskuksen runkorakenteen pysytukien välinen osa

2:1:1

kenno

sv cell, delfält n
en sub-section
de Schrank m

kentästä vaakatuukien avulla erotettu osa

2:2

kotelo

sv låda
en box
de Kasten m

jakokeskuksen osa, joka on koteloitu kaikilta sivuiltaan ja jonka sisällä on asennuslevy komponenttien kiinnittämistä varten

3.

siirrettävä jakokeskus

sv flyttbar fördelningscentral
en movable distribution board
de transportierbarer Verteiler m,
transportierbarer Verteilungstafel m

pistotulppaliitäntäinen *jakokeskus*;
vrt. *pistorasiakeskus*

4.

kennokeskus; ei: yhtenäiskenttäkeskus, ruuhikeskus

sv cellcentral, flerskåpskopplingsutrustning
en multi-cubicle-type distribution board
de Schrankverteiler m

jakokeskus, joka on koottu vakiolevisistä *kennoista*; vrt. *kenno*

5.

kehikkokeskus; ei: kosketussuojainen keskus, palapelikeskus

sv
en
de

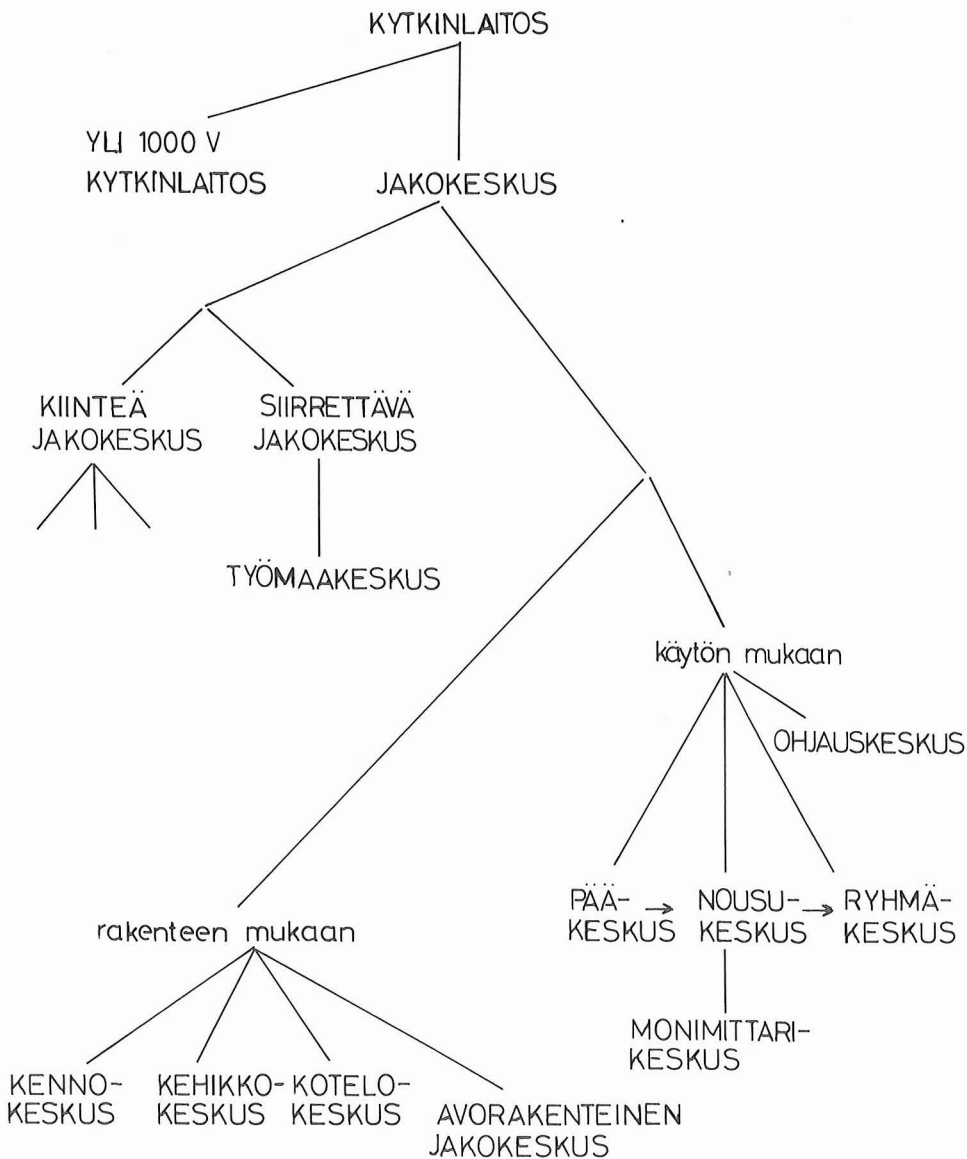
jakokeskus, jonka runko on koottu pienehköistä moduulimitoitetuista osista ja kehikoista

6.

kotelokeskus; ei: koteloitu keskus

sv flerlåds-kopplingsutrustning
en multibox distribution board
de gekapselter Verteiler m

jakokeskus, joka on koottu komponenteilla kalustetuista *koteloista*
Kotelokeskukset kootaan yleensä sidekiskotelineille.

7.

avorakenteinen keskus

sv öppen kopplingsutrustning
en open-type distribution board
de offener Verteiler m, offener Niederspannungsschaltverteiler m

jakokeskus, jonka jännitteisiä osia ei ole suojattu koskettamiselta

Avorakenteinen keskus on nykyisin jäänyt miltei täysin pois käytöstä.

8.

pistorasiakeskus

sv uttagscentral
en socket-outlet distribution board
de Verteiler m mit Steckvorrichtung

jakokeskus, jossa on useita pistorasioita

9.

pääkeskus, sähköpääkeskus

sv huvudcentral
en main fuse box, main switchboard, supply incoming fuse box
de Hauptverteiler m, Hauptschalttafel m

sähkölaitoksen verkkoon liitetty kuluttajan *jakokeskus*

Pääkeskuksessa sijaitsevat tavallisesti mm. kiinteistön päävarokkeet ja usein myös sähkön kulutuksen mittauslaitteita.

10.

nousukeskus

sv stigarcentral
en
de Steigverteiler m

rakennuksen sähköverkossa *pääkeskuksen* jälkeen sijaitseva *jakokeskus*, johon ei liitetä kulutuslaitteita

10.1

monimittarikeskus; ei: yhteismittarikeskus

sv mångmätarcentral
en multi-meter distribution board
de

kulutusmittareilla varustettu *nousukeskus*, johon on keskitetty useiden kuluttajien mittareita ja päävarokkeita

11.

ryhmäkeskus

sv gruppcentral
en consumer unit, fuseboard, lighting panelboard, power panelboard
de Gruppenverteiler m

rakennuksen sähköverkossa *nousukeskuksen* jälkeen sijaitseva *ryhmäjohtojen* liittämiseen tarkoitettu *jakokeskus*

12.

ohjauskeskus

sv manövercentral
en control board
de Überwachungstafel m, Überwachungspult n

ryhmäkeskus, jossa on tietyn laitteen tai laitteiston ohjauksessa ja suojauksessa tarvittavia sähköisiä komponentteja

13.

työmaakeskus

sv central för arbetsplats
en distribution board for construction sites, distribution board for building sites
de Baustellenverteiler m
tilapäislaitteiston *pistorasiakeskus*

14.

liittymisjohto; ei: talojohto

sv servisledning
en service main, service cable, mains service cable
de Verbraucherleitung f
sähkönjakeluverkon ja kiinteistön päävarokkeiden välinen johto

15.

pääjohto

sv huvudledning
en feeder, distribution circuit
de Verteilungsleitung f
nousukeskusta syöttävä sähköjohto

15.A

nousujohto

sv stigarledning
en subfeeder, rising main
de Steigleitung f
ryhmäkeskusta syöttävä sähköjohto

16.

ryhmäjohto

sv gruppledning
en final circuit, branch circuit
de Gruppenleitung f, Endstromkreis m

ryhmäkeskuksen ja kulutuskojeen välinen sähköjohto

LÄHTEET:

1. Sähköturvallisuusmääräykset. Helsinki 1974. 312 s. Sähkötarkastuslaitoksen julkaisu A 1—74.
2. Koskinen, O. H. Jakokeskukset. Rakennusten sähköasennukset 1981. Helsinki, Suomen Sähköurakoitsijaliitto r.y. 1980, s. 315—378.
3. Rakentajan ja saneeraajan sähkösuunnitteluopas. Sähköliikkeiden Oy, 1982. 41 s.
4. Purhonen A. Jakokeskukset, Sähköurakoitsija, 1978. No 4, s. 32—49.
5. SFS 4756 Tehdasvalmisteiset kytkinlaitokset. Nimellisjännite enintään 1000 V. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto, 1981. 54 s.
6. SEN 36 21 30 Fabrikstillverkade kopplingsutrustningar för högst 1000 V växelspanning eller 1200 V likspänning. Stockholm: Standardiseringskommissionen i Sverige, 1976.
7. IEC 439-1 Factory-built assemblies of low-voltage switchgear and controlgear. Geneva: International Electrotechnical Commission, 1973.
8. Sähkötekniistä ammattisanastoa. Oy Strömberg Ab. Vaasa 1977. 28 s.
9. Jakokeskusten rakenne- ja koetusmääräykset. Sähkötarkastuskeskuksen julkaisu E 3-85.
10. McGraw-Hill encyclopedia of science and technology.

ERIKOISSANAKIRJOJA

Tietoteos Ky on ainoa päätoimisesti tekniikan ja kaupan sanakirjoja Suomessa tuottava kustantaja. Olemme toimineet jo vuodesta 1948 ja kustantaneet kaikkiaan 10 eri sanakirjasta yhteensä jo 24 painosta tai uusittua laitosta. Niistä 10 tällä vuosikymmenellä. Sanakirjatyömme on käynnissä jatkuvasti.

Tekniikan ja kaupan sanakirjat

- Englanti—suomi, 8. painos (1983)
- Suomi—englanti, 2. painos ilmestymässä
- Ruotsi—suomi, 2. painos (1986)
- Suomi—ruotsi, 1. painos (1986)
- Saksa—suomi, 3. painos (1982)
- Suomi—saksa, 1. painos (1983)
- Ranska—suomi, 1. painos (1978)

Yleissanakirjat

- Espanja—suomi, 3. painos (1987)
- Suomi—espanja, 1. painos (1986)

Kemian ensyklopediat

- Epäorgaaniset kemikaalit (1982)
- Orgaaniset kemikaalit, ilmestyy 1988.

KUSTANNUSLIIKE TIETOTEOS KY

Yläportti 1 A, PL 40
00211 ESPOO
Puh. 90-881 133

Terminologin päivyri

14.—16.5.1987 Nordterm 1987, Voksenåsen, Oslo

Nordterm on pohjoismaisten terminologiajärjestöjen yhteistyöelin, joka järjestää kokouksia ja kursseja sekä joka toinen vuosi yleisen Nordterm-kokouksen.

Torstaina 14.5. kokoontuvat Nordtermin johtoryhmä sekä työ- ja projektiryhmät. Nämä ovat suljettuja kokouksia.

Perjantaina 15.5. ja lauantaina 16.5. pidetään kaikille kiinnostuneille avoin kokous sekä terminologiakonferenssi. Aiheina ovat terminologia pienissä kieliyhteisöissä sekä terminologiajärjestöjen ja yritysten sisäisen terminologiatyön suhde.

3.—7.8.1987 6th European Symposium on LSP, Vaasa

Symposiumin järjestää Vaasan korkeakoulu ja esityksiä on toivottu mm. seuraavista aiheista: erikoiskielet ja filosofia, erikoiskielten tutkimuksen metodeja, terminologia ja leksikografia, erikoiskielet ja kääntäminen, erikoiskielet ja tekniikka.

Osallistumismaksuun (700 mk) sisältyvät lounaat ja esitelmien lyhennelmät. Ilmoittautumiset: Professori Christer Laurén, Vaasan korkeakoulu, Raastuvankatu 31, 65100 VAA-SA.

10.—14.8.1987 ISO/TC 37 International Organization for Standardization "Terminology (Principles and Methods)", Vaasa

29.9.—1.10.1987 International Congress on Terminology and Knowledge Engineering, Trier, BRD

Kongressin järjestää INFOTERM eli International Information Centre for Terminology, ja sen aiheet kattavat laajan alueen logiikasta, terminologiasta ja konekääntämisestä tekoälyyn.

Osallistumismaksu 300 DM ennen 31.7. ja 350 DM sen jälkeen.

3.—4.11.1987 Pohjoismaiset tietokone-lingvistiikan päivät, Kööpenhamina

Päivien järjestäjänä on tällä kertaa Kööpenhaminan kauppakorkeakoulu, ja perinteisesti heti perään eli

5.—6.11.1987 seuraa tietokoneavusteisen leksikografian ja terminologian symposiumi. Ilmoittautuminen molempiin tapahtumiin osoitteella: Steffen Leo Hansen, Institut for Datalogistik, Howitzvej 60, 2000 København F.

Julkaisuja tukkualennuksella

Tekniikan Sanastokeskuksen jäsenyhteisöt voivat nyt ostaa sekä TSK:n oman sarjan että Tekniska nomenklaturcentralenin sarjan julkaisuja noin 40 %:n alennuksella. Tarjolla ovat seuraavat teokset:

- TSK 4 Kiinteistösanasto — Fastighetsordlista
 TSK 5 Rikosilmoitussanasto — Brottsanmälningsordlista
 TSK 6 Palontorjuntasanoisto — Brandvärnsordlista
 TSK 7 Työsuojelusanasto — Arbetarskyddsordlista
 TSK 8 Vaatetussanaluettelo — Konfektionsordlista
 TSK 9 Terminologian sanasto — Terminologiordlista

- MINI Ensimmäisistä uusiopaperiin
 MINI Öljysanoja
 MINI Ydinsanoja — Kärntekniska ord

Koko sarjan normaalihinta on 690 mk ja jäsenyhteisöille se myydään 450 markan hintaan.

TNC:itä ovat tarjolla:

- TNC 46 Betongteknisk ordlista
 TNC 47 Bryggeriteknisk ordlista — Glossary of brewery terms
 TNC 48 Petroleumteknisk ordlista — Glossary of petroleum terms
 TNC 53 Rymdordlista — Glossary of astronautics

- TNC 55 Kärnenergiordlista — Glossary of nuclear energy
 TNC 56 Oorganisk kemisk nomenklatur — Swedish nomenclature of inorganic chemistry
 TNC 57 Värmebehandlingsordlista
 TNC 57 E Glossary of Heat treatment
 TNC 59 Geoteknisk ordlista — Glossary of Geotechnics
 TNC 60 Träbyggnadsordlista — Glossary of Timber Construction
 TNC 61 Kommunalteknisk ordlista — Kunnallisteknillinen sanasto — Glossary of municipal engineering — Vocabulaire de technique municipale
 TNC 62 Avfallsordlista — Glossary of waste management
 TNC 64 Om teknikens språk
 TNC 65 VA-teknisk ordlista — Glossary of water supply and sewerage
 TNC 67 Korrosionsordlista
 TNC 68 Hållfasthetsordlista — Glossary of Strength of Materials
 TNC 69 Luftbehandlingsordlista — Glossary of Air Treatment
 TNC 70 Byggnadsglasordlista — Glossary of Glass in Building

TNC 71	Skogsordlista — Glossary of forestry	TNC 80	Byggspråk — Språkråd och skrivregler för byggbranschen
TNC 72	Byggordsamling — Construction Vocabulary	TNC 81	Energiordlista — Glossary of Energy
TNC 73	Bergteknisk ordlista — Glossary of Rock Engineering	TNC 82	Dataordboken
TNC 75	Plan- och byggtermer 1980 — Glossary of Planning and Building Terms 1980	TNC 83	TNCs Skrivregler
TNC 76	Textilordlista — Glossary of Textiles	TNC 84	Plast- och gummiteknisk ordlista — Glossary of plastic and rubber terms
TNC 77	Städteknisk ordlista — Glossary of Cleaning and Cleaning Services		Koko tämän sarjan hinta liikevaihtoveroineen on 4655 ruotsin kruunua ja liikevaihtoverottomana 3770 kruunua. Näistä hinnoista TSK:n jäsenet saavat 40 %:n alennuksen, kun tilaus tehdään TSK:n kautta..
TNC 78	Verkstadteknisk ordlista — Skärande bearbetning		Tarjoukset koskevat koko pakettia, alennusta ei anneta yksittäisistä teoksista. Tilauksesta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Sanastokeskukseen Heidi Suonuutiin, puhelin (90) 669 529.
TNC 79	Arbetsmiljöordlista — Glossary of work environment		

Sammandrag

TSK:s vårmöte hålls tisdagen den 28 april kl 14.00. Platsen är Hotell Martta, Nylandsg. 24, H:fors. Alla intresserade är välkomna. På mötet behandlas verksamhetsberättelsen och bokslutet för år 1986. Verksamheten för år 1988 samt medlemsavgiften diskuteras. (s. 1)

TSK:s termbank TEPA är nu öppen för alla intresserade (s. 1). Man når den om man har en mikro dator eller terminal, ett modem, ett data-kommunikationsprogram samt ett nyttjanderättsavtal med TSK. Att utnyttja banken kräver varken stora förkunskaper eller tidskrävande in-lärning.

I artikeln beskrivs termbankens innehåll: termer och definitioner, deras motsvarighet på olika språk samt termbankens nuvarande omfattning och ämnesområden. Två exempel presenteras. Samtliga data kan antingen sökas skilt för sig eller i godtyckliga kombinationer. Man kan fråga termbanken om en viss term, dess definition, dess motsvarigheter på olika språk. Källan till termen anges. Banken kan behandla olika ord- och bokstavsföljder. Några varningens ord ingår: källmaterialet är icke homogent, olika källor har behandlats på olika sätt och för olika ändamål. Man bör inte använda banken kritiklöst.

Databaserna i TEPA presenteras. TEPA1 är en databas med ordlistor som i samråd med TSK enligt terminologiska principer sammanställts av specialister på något visst område.

I TEPA2 finns ordlistor som utarbetats av specialister. VNIKI är ett provutdrag på 1600 termer från den sovjetiska termbanken ASITO. TEPA3 och TEPA4 planeras. TEPA3 skall bestå av termer inom branscher i snabb utveckling. TEPA4 reserveras för ännu icke fastslagna termer och man hoppas att enskilda översättare här skall bidra med ordlistor.

Slutligen redogörs för villkoren för nyttjanderätten till termbanken.

En företeckning över nya medlemmar finns på sidan 4.

I en artikel om världens termbanker presenteras några av de större termbankerna, bl.a. EURODICAUTOM med termer på sju språk från alla samhällsområden, den franskspråkiga termbanken O.L.F. i Montreal jämte B.T.Q i Quebec. Den senare är tvåspråkig och omfattar bl.a. vetenskap, teknik, förvaltning, rättsväsende samt ekonomi. LEXIS i Förbundsrepubliken Tyskland presenteras. NORMATERM är grundad av franska standardiseringsföreningen. Den omfattar vetenskap och teknik samt ISO och IEC-standarder. TEAM är Siemens AG:s termbank för terminologi inom elteknik, elektronik, adb, kemi och ekonomi. Ruhr-gas AG termbank refereras i korthet. (s. 5)

En artikel på svenska, TERMDOK-svenska erfarenheter om termbanksarbete, finns på s. 7.

Norska termbanktjänster presenteras på norska. (s. 9)

Företaget Telenokia Oy upprätthåller en termbank. Emedan teletekniken utvecklas snabbt är det bättre att upprätthålla en termbank som ständigt uppdateras, än att ha en massa enskilda ordböcker. 20 000 — 25 000 termer ingår. (s. 11)

Senaste sommar skrev professor Terho Itkonen i Helsingin Sanomat några "sanningens ord" om att briljera med konstlade termer. Som exempel anförde han begreppet projekt (fi: hanke, projekti) och i en efterföljande debatt visade det sig att människor tillmäter termen olika betydelse. Heidi Suonuuti ger här sin syn på debatten, och termer med ordleden "projekt". (s. 12)

Elektricitetens väg till glödlampan är svårframkomlig, i alla fall om man måste känna till alla rätta termer för de apparater och fenomen som strömmen härvid möter. I en miniordlista ingår några av de mest centrala begreppen. Källuppgifter finns. (s. 14)

Publikationer till nedsatta priser! En förteckning över ordlistor från TSK och TNC samt vissa mini-ordlistor finns på sidan 19. Prisuppgifter ingår. Kontakta Heidi Suonuuti / TSK.

En kalender för möten och seminarier som anknyter till terminologiarbete finns på s. 21.

terminfon palvelukupongi

Pyydän lähettämään lisätietoja:

- TSK:n toiminnasta
- liittymisestä TSK:n jäsenyhteisöksi
- termipalvelusta
- TSK:n julkaisuista
- termipankki TEPAsta

Tilaan

- Terminfo-lehteä _____ vuosikertaa á 50 mk
 - vuositilauksena
 - kestotilauksena
- Termipankin käyttöopasta _____ kpl á 45 mk

Nimi _____

Yritys _____

Osoite _____

Osoite on muuttunut: _____

Toivon yhteydenottoa puhelimitse p. _____

Palautetaan osoitteella: Tekniikan Sanastokeskus
Liisankatu 16 D
00170 HELSINKI

